

Atlyginimas prie savo kolonos

Br. D.:P.:

Temą pranešimui aptikau klausydamas Škotiškojo ritualo dalies „Saugumo patikrinimas“. Mano dėmesį patraukė vieta, kai Sosto Meistrs paprašo Pirmojo Prievaizdo patikrinti, ar ložė tinkamai uždengta ir paruošta darbui, o ložės pareigūnas atsako: „Tarp mūsų nėra nei vieno, kuris atlyginimą būtų gavęs ne prie savo kolonos“. Susimąstęs apie šiuos žodžius, nusprendžiau pasigilinti į tai, ką simbolizuoja kolonos, ką jos reiškia laisvajam mūrininkui ir kuo išskirtinė yra kolona, pažymėta mokinio žodžio pirmąja raide.

Šventajame Rašte, ten, kur pasakojama apie Jeruzalės šventyklos statybas, rašoma, kad „Jis pastatė stulpus didžiosios navos prieangyje: vieną stulpą dešinėje ir pavadino J:., o kitą stulpą kairėje ir pavadino B:.“ (1 Kar 7: 21). Jis – tai iš legendinis meistras, našlės sūnus Hiram, šventyklos statybos metu garsėjęs savo išmintimi ir gabumais nulieti bet kokį daiktą iš vario. Remiantis Šventuoju Raštu, abi kolonos buvo maždaug devynių metrų pločio, o, norint apvynioti vieną iš jų virve, jos būtų prireikę bemaž šešių metrų. Klausimas: kam galėjo būti reikalingi tokie įspūdingų gabaritų statiniai? Ko gero, praėjus daugiau kaip dviem tūkstančiams metų, atsakyti nėra lengva.

Senovėje buvo tikima, kad Žemė – plokščia, o jos Vakaruose, prieangyje, paskutiniajame regimojo pasaulio taške, stūkso du dieviškieji stulpai. Moderniaisiais laikais tą vietą mes vadiname Heraklio (Herkuleso) stulpais, kitaip – Gibraltaro sąsiauriu. Kai kurie tyrinėtojai kolonas prie Saliamono šventyklos vartų yra linę sieti su akmeniniais obeliskais, kuriais savo maldos namų vartus mėgdavę puošti egiptiečiai ir finikiečiai. Nors panašūs obeliskai taip pat būdingi Sirijos ir Kipro architektūrai, visame Viduržemio jūros regione nėra aptikta kolonų, kurios – kaip Jeruzalės atveju – būtų nuliedintos iš vario. Amerikiečių archeologai netgi buvo iškėlę versiją, esą kolonos galėjo tarnauti kaip aukojimo aukurai. Kita vertus, mums svarbesnė ne pirminė, o simbolinė tų kolonų reikšmė. Kodėl jos jau ištikus šimtmečius stovi prie kilimo laisvųjų mūrininkų ložių darbo metu kokį vaidmenį jos vaidina kaip simbolis?

Gilindamiesi į simbolio sąvoką, sužinosime, kad „*sym-bolon*“ kilo iš graikų kalbos, dabartinė jo reikšmė – „ženklas, aiškinantis svarbiausius įsitikinimus, idėjas, vertybes“. Pasak šiuolaikinio ispanų filosofo Eugenio Trias, simbolis tai yra vienybė, kurią sąlygojo skilimas. Mums prieš akis yra tam tikros formos, figūros, esaties bruožai arba žodžiai, bet nėra rakto, leidžiančio susiorientuoti, ką jie reiškia. Vadinasi, esama to pirminio skilimo, kuris yra visos simbolinės dramos prielaida. Yra simbolizuojančioji dalis ir kita, iš jos atimta, – joms E. Trias priskiria *dramatis personae* vaidmenis. Gilioje senovėje simboliu dažnai tapdavo dvi vieno

perlaužto daikto pusės, simbolizuojančios vienokį ar kitokį tarpusavio susitarimą. Viena dalis be kitos būdavo paprasčiausiai bevertė. Susijungimas, sutapdinimas, t.y. „*sym-bolon*“ įvykdavo tada, kai abidvi dalys sujungiamos ir galima išvysti sąjungą.

Brolis Karlas Klaudis „Mokinio knygoje“ rašo, kad, išėmus iš laisvųjų mūrininkų mokymo simbolius, liktų tik tuščias kalbėjimas, o pati esmė kažkur išgaruotų. Visgi, ko gero, pats tikrasis mūrininkijos grožis ir yra tame, jog joje slypi tokia simbolių įvairovė ir tokia gausybė interpretacijų, o tikrąją Tiesą atrasti kiekvienas brolis turi asmeniškai.

Pagal tradiciją aiškinama, kad Saliamono šventyklos kolonos įkūnija aktyvųjų ir pasyvųjų pradą, kartais jos puošiamos saulės ir mėnulio atvaizdais, kartais – žemės ir visatos sferomis. Galima išvelgti sąsają su ezoterine dualine sistema, su vyro ir moters gamtiškuoju pradų ar pirmapradėmis alchemijos medžiagomis druska ir siera. Egzistuoja sena koptų legenda, pasakojanti, jog po viena kolona, kurią karaliaus Saliamono paliepimu atgabeno „sparnų dvasia“, pakasta visa pasaulio išmintis. Izraelio kalbos ir kultūros žinovai teigia, kad „J.“ reiškia „Dievas padaro tvirtą“, o „B.“ – „Jame stiprybė“. Kabiloje praėjimas tarp šių dviejų kolonų vadinamas „Vartais į šviesą“. Šventajame Rašte paminėtos ugnies ir debesų kolonos, lydėjusios izraliečius jų kelionėje per Sinajaus dykumą, idėjiškai taip pat gali būti siejamos su Saliamono šventyklos kolonomis. Tokiu būdu izrealitai, einantys į šventyklą, galėdavo eilinį kartą prisiminti begalinę Dievo mielaširdystę, lydėjusią ištisus keturiasdešimt klajonių metų, ir tai, kad jo prieglobstyje kiekvienas gali jaustis mylimas ir saugus.

Taigi, šiek tiek susipažinus su įvairiais šaltiniais, metas pabandyti filosofiskai pasvarstyti, kas gi galėtų būti ta rituale minima „ne savo kolona“? Čia iš karto derėtų atkreipti dėmesį, kad mūrininkų darbo metu aplink kilimą yra išdėstytos trys kolonos. Korintinė, dorėninė ir jonėninė. Kodėl trys? O ne, pavyzdžiui, keturios? Tarkim, viena iš interpretacijų galėtų būti ta, jog Saliamono šventykloje buvo tik treji vartai, Šiaurėje jų nebuvo. O „tas, kuris gavo atlygį ne prie savo kolonos“ gali būti lygiai apsišaukėlis iš pašalies, lygiai pameistras, smurtu bandantis išgauti Meistro žodį.

Tokių mąstymo kelių sufleruotų racionalusis požiūris. Juoba, jog pagal ritualą ir vyksta „Saugumo patikrinimas“. Apsižvalgome dar kartą. Šiaurės Vakarų Ložės kampas. Korintinė kolona prie Antrojo prievaizdo. Pažymėta pirmąją mokinio žodžio raide. Šalia akmuo ir kirtiklis. Prie jos, baigiantis darbui, susirenka mokiniai atsiimti savo simbolinio atlyginimo. Tad ne prie savo kolonos atsistojęs mokinys pažeistų tvarką ir harmoniją, be kurios darbas ložėje nėra įmanomas. Vadinasi, minėtoji ritualo frazė galėtų būti ir pagarbos indikatorius. Įrodantis, kad ložėje susirinko tikrai garbingi mūrininkai.

Antra vertus, kita simbolio pusė galėtų būti ta, jog trys kolonos simbolizuoja ir tris vienas kitą hierarchiškai perdengiančius pasaulius: materialųjį arba fizinį, dvasinį arba

metafizinį, ir sielos, arba religinį. Skaičius trys, šventas daugumai religijų, susideda iš vieno ir dviejų, taigi apima visą gyvenimą ir patirtį. Tai gimimas, gyvenimas ir mirtis; praeitis, dabartis ir ateitis; vyras, moteris ir vaikas. Tobuloji Trejybė, trivienis Dievas: Tėvas, Sūnus ir Šv. Dvasia. Štai dar ligi dabar yra išlikusių viduramžių skulptūrų, vaizduojančių triveidį Dievą. Toks vaizdavimas buvo uždraustas tik 1628 metais popiežiaus Urbono VIII.

Vienas iš šiuolaikinės Vakarų ezoterinės tradicijos pradininkų Elifas Levi yra teigęs, kad tobulas žodis yra trinaris. Viena jo dalis susijusi su mąstymu. Antra su kalbėjimu. Trečia su tuo, apie ką yra kalbama. Analogiškai savo teoriją grindė ir kalbininkas Ferdinandas de Sosiūras, sukūręs semantinį trikampį: daiktas toks, koks jis egzistuoja, žodis – toks, kaip jis tariamas ir sąvoka – tai, kaip ji yra atpažįstama. Galime prisiminti ir Zigmundą Froidą, kurio *ego*, *superego* ir *id* padarė milžinišką įtaką tyrinėjant žmogaus psichologiją.

Apibendrinant, kiekviena iš aukščiau išvardintų simbolinių sąsajų kuria naują asociacijų lauką, todėl nuspręsti vienareikšmiškai, kuri iš jų yra ta tikroji Tiesa neįmanoma. Filosofas Blezas Paskalis savo veikale „Geometrijos dvasia“ rašė: „Tiesą galime nagrinėti, turėdami tris pagrindinius tikslus: pirma – atskleisti ją, antrą – įrodyti ją, o trečia – atskirti nuo netiesos, kai ją tiriamo“. Racionalus mąstymas, bet man čia lengviau pasitelkti vaizduotę. Dvi kolonos – „J.“ ir „B.“ – realios, apčiuopiamos, o trečioji – tai pats žmogus. Žengiantis pro vartus į šviesą.

Suvokti visais laikais buvo sunkiau nei pažinti. Galima perskaityti šimtus žodynų ir enciklopedijų, išgirsti tūkstančius skirtingų nuomonių, tačiau tam neužtenka vien tik pažinimo. Jo kelias iki Tiesos yra perdėm ilgas ir sudėtingas. Aristotelis visą gyvenimą ieškojo esmių esmės, nes jautė, kad kitaip jis paprasčiausiai pasiklys idėjų begalybėje. Vadinasi, jausmas, juslinė patirtis yra tai, kas skatina suvokimą iš vidaus. Norint suvokti simbolių, būtinas emocinis potyris, susiejantis pažintas vertybes su asmeniniais išgyvenimais. Tik taip vertybė gali tapti žmogaus širdies dalele.

Asmeniškai aš niekada neužmiršiu vakaro, kurio metu prasidėjo pirmasis mano, kaip mūrininko darbas. Iš pradžių trim meistro stuktelėjimas skriestuvu į širdį, po to – pirmaisiais mokinio smūgiais kirtikliu į netašytą akmenį. „Tokiu būdu mes norime paliesti labiau Jūsų sąžinę negu Jūsų kūną“, – byloja ritualo žodžiai. Štai šioje vietoje ir įvyksta sutapdinimas.

Išmintis vadovauja statyboms. Galia ją atlieka. Grožis ją vainikuoja.